

ВЕЧЕРЊЕ НОВОСТИ

Бр. 58.

24., 25. и 26. Децембра 1918.
БЕОГРАД.

Излазе сваког дана у 7 сата у јутру.

Цена 20 п. дин. или 40 хелера.

ГОДИНА XXI.

Рукописе и претплату треба слати:
Уредништву ВЕЧЕРЊИХ НОВОСТИ
БЕОГРАД, Космајска ул. бр. 28.

СВИМА НАШИМ ЧИТАОЦИМА НАЈСРДАЧНИЈЕ
ЧЕСТИТАМО ДАНАШЊИ ПРАЗНИК СА
„ХРИСТОС СЕ РОДИ!“

Генерал ПЕТАР ПЕШИЋ.

Генерал Петар Пешић.

Генерал Петар Т. Пешић, садашњи командир Начелника Штаба Врховне Команде, рођен је 26. септембра 1871. у Нишу. Ступио је у Војну Академију 1889. год. а постао потпоручник 1892. године. Као врло способан официр заузимао је важније положаје у генералштабу и Министарству војном, био је професор Тактике у Војној Академији, и наш војни изасланик у Атини. Радио је доста и са успехом на војној књижевности. За време рата рата 1912

био је на служби за оперативне послове у штабу I армије, а 1913. год. постао је помоћник начелника штаба I армије. У рату 1914. послат је био у Црну Гору, где је прво био помоћник начелника штаба црногорске Врховне Команде, а по том Начелник и делегат српске Врховне Команде при црногорској Врх Команди. Од године 1916. постао је помоћник штаба Српске Врховне Команде, и на том је положају у Октобру ове године унапређен у чин генерала.

Један користан предлог.

Недавно је потекло из Загреба један врло користан предлог, упућен непосредно Наследнику Престола, као регенту нове државе сједињених Срба, Хрвата и Словенаца. Сви хрватски уметници, односно њихови представници из појединих уметничких дружина, предлажу оснивање министарства за лепе вештине. Указујући на многоструке, културне задатке који нас тек очекују, хрватски уметници сасвим оправдано истичу потребу, да у заједничкој Влади буде заступљена и југословенска уметност наро-

читим министром. У предлогу се још наводи, да је краткоћа времена онемогућила сазив осталих уметника југословенских, али Хрвати могу и без тога рачунати на потпуну, братску сагласност српских и словеначких колега.

Без сумње нема ни једног иоле просвећенијег човека, који би уметности оспорио њен прворедни значај у животу на предних народа; али ће се и међу образованим људима — о лаицима није реч — наћи понеки, коме ће овај предлог хрватских уметника учинити се недовољно важан или чак

сувишан у доба много хитних и пречих потреба. Садашње опште коменање и врење, узбурканост свих друштвених слојева на вихору највећег рата у историји и дивовска борба за нов социјалан поредак, доприносе одиста много, да уметност изгледа данас више-мање споредна и као нека врста државног луксуза. Међутим, то само тако изгледа на први, површан поглед. Ко дубље прозре ствар, ко уме да проникне суштину каквог културног проблема, видеће да је за све нас питање о стању и будућности југословенске уметности једно од најважнијих, и да оно баш данас захтева најживљу пажњу управних чинилаца. Народи се од сад неће више хватати у коло с пушком о рамену и с мачем о бедрима, него ће им право на приступ човечанској заједници условљавати се сразмерно јачини њихове културе у опште и уметности наполе.

Ми, Срби, имамо највише разлога да предлог браће из Загреба оберучке прихватимо. Нигде у Југославији није на уметничком пољу иницијатива државе толико потребна, као код нас. Ми смо ту заостали иза Словенаца и Хрвата, који уметност негују разумно и систематично; где она има јак ослонац у једној уметнички васпитаној публици и код разних установа са чисто уметничком сврхом. У Србији свега тога нема, или га има тако мало, да наша нова држава мора због својег угледа узети на се сву бригу око уметности, подизати је слично индустрији и привреди у земљи, водити непрестано надзор над њом и указивати јој сваку помоћ моралну и материјалну.

Рад овај морао би да буде стручно организован, а кретао би се тачно означеним правцима. Једна од главних тачака било би отварање уметничких школа (музичке, сликарско-вајарске, глумачке) или стављање под државну управу оних које већ постоје. Оне се не морају одмах подизати на ступањ академија и конзерваторија; довољно је за почетак да то буду добро уређене, припремне школе које ће пружати солидно претходно знање и умење. На тај би начин увек пристизао један ваљан уметнички подмладак, из чије средине добивају најдаровитији стипендију за више школовање усавршавање на страни. Не мања пажња има се обратити и већ свршеним, готовим уметницима, првенство млађим снагама, који су на делу посведочили свој таленат. Такви су људи насупрот потреби савремене државе, украс и

понос њен. Ту се не сме штедити ни закидати, већ треба откупљивати одличне производе, разписивати стечаје за нове, вршити поручбине и стварати увек бюджетске могућности да заслужни млађи уметници што више пропућују, виде и науче. Напоредо с тим ишла би потпора старијих, новчана помоћ или пензија изнемогла, дужност државе да се стара о незбринутим чељадим немоћних и помрлих вештака, јер и уметност има своје инвалиде и своје мученике.

У области вештачких рукотворца, од којих су неки грд о запуштени а гдекоји осуђени да изумру, није код нас готово ништа урађено, док им се свуда у образованом свету придаје особита важност. Данас су све ређи извршни примерци некад славног српског кујундилука, а исти је случај и с резбарском вештином у дрвету, са тканинама, ћилимима и везовима српским. Наши столари и дрводеље, бравари, собни „молери“, тапетари, декоратери, картонашки радници, стаклари, књиговесци — сви послују мимо сваки стил, или раде у туђем изопаченом стилу, једноставно занатски, према сувопарним и дотрајалим обрасцима, без свежине, полета и без изворног народног духа. Само једна широко заснована, државна уметничко-занатска школа била би кадра да заталаса бајату масу српских рукотворца, те да кроз њих опет проструји животворни млаз народних мотива.

Остаје још једна област уметничка, где само држава може да помогне и где треба што пре предузети свестрано лечење, да би се спасло од коначне пропасти наше највеће културно благо. То су споменици старе српске уметности, црквена архитектура и црквени живопис, који већ столећима страдају из дана у дан, препуштени на милост и немилост пуком случају. Нова наша држава не сме ту више ни часа да чисти, ако жели да јој се не пребаци грешни немар према узоритој старини народној и наспрам културе у опште. Мора се, дакле, одмах латити посла, и пре свега обезбедити стару уметност од даљег пропадања, затим извршити исцрпан преглед свих њених споменика, па онда приступити зналачкој и строгој стручној обнови, где год се за то потреба укаже.

Овај је посао тако значајан и разгранат, да би само он један био довољан да оправда предлог хрватских уметника о заснивању министарства за уметност. Колико тек има и

КОЛОСЕУМ

ПРЕДСТАВЕ сваког дана од 4 часа по подне.
Понедеоником и Четвртком нов програм.

КОЛОСЕУМ

других, више-мање актуелних питања, која се тичу заједничке уметности Југословена, а нису могла стати у оквир овога чланка? Она такође неминовно налажу, да се руковођење и надзор над целокупном југословенском уметношћу повере нарочитој, средишној установи. Та установа, на послетку, не мора се звати министарство; може то бити и одељење за уметност при министарству просвете; али да она преставља једну нашу заједничку културну неопходност — ту поговора нема...

Др Божа С. Николајевић.
Мало Црнче, прел Божја 1918.

ПОЛИТИЧКЕ СТРАНКЕ У СРБИЈИ.

У Србији сада постоје ове политичке странке:

Радикална странка, или странка старијих радикала, а названа и фузионашка, због тога што су радикали били после женидбе краља Александра 1900. године у фузији с напредњацима. Ова је странка основана године 1880. и њени су творци Никола Пашић, Пера Тодоровић, Коста Таушановић, Светомир Николајевић, Раша Милошевић и др. Сада су њени најглавнији представници Никола Пашић, Стојан Протић и Аца Станојевић. У последње време на Крфу из ове се странке издвојио један део, то су дисиденти. Најглавнији су међу њима Марко Трифковић, др Драгољуб Павловић, Коста Стојановић.

Самостална странка (управо странка радикалне демократије), названа млађи радикали. Она је поника из странке старијих радикала, незадовољних држањем Пашићевим за време преког суда и склапањем фузије с напредњацима, и први је вођ њен био Љуба Живковић, а по том Никола Николић, сада је Љуба Давидовић. Главнији су представници ове странке Милорад Драшковић, Јаша Продановић, Драгутин Пећић и део интелигенције групе Скерлићеве.

Национална (народњачка) странка, наставак старе либералне странке, којој је некад био вођа пок. Јован Ристић. Ова се странка образовала на новој основи 1903 г., а њене су вође Стојан Д. Рибарац и др Војислав Вељковић.

Напредна странка је постала кад и радикална године 1880, као опозициона странка либералној, али је одмах дошла у непријатељство према радикалној странци. Њени су оснивачи били Милан Пироћанац, Милутин Гарашанин, Чедо Мијатовић, Стојан Новаковић. У последње доба био је вођ странке Стојан Новаковић, а после његове смрти предузели су вођство Павле и др Војислав, браћа Маринковић.

Конзервативна странка је постала од незадовољних напредњака спољном и унутрашњом политиком, које је странка водила у сагласности са радикалима. Под вођством Живојина Перића и др Јована Б. Јовановића ови незадовољни напредњаци уз припомоћ полигичари из других стра-

ника, створили су 1914 конзервативну странку.

Социјал-демократска странка. Ксо творац социјализма у Србији сматра се Светозар Марковић, а после тога је било доста његових следбеника, нарочито међу омладином, али се странка социјалистичка формално организовала тек 1901. и стоји на чисто марксистичком програму. Њени су прваци Драгиша Лапчевић, Триша Кацлеровић, Ж. Топаловић и други.

Сад ће наступити вероватно ново образовање странака, нарочито што народ, после претрпљених мука, неће да чује за старе програме, нити хоће више да бира досадање народне посланике. Ј. М. С.

Корисно предавање.

Из Новог Сада јављају нам, да је тамо пре неки дан држао предавање г. Михајло Аврамовић, директор Земљорадничких Задруга у Србији о теми „Демократија и Привреда“. У том су предавању изнесене лепе и тачне мисли. Име „демократија“ се одавно злоупотребљава, јер га многе странке узимају као лепу фирму, не схватајући његову суштину. Повлашћени сталези крију се за то име, да би своју власт још боље учврстили. Која су начела праве демократије? Велика Француска Револуција објавила је као главни принцип индивидуално право. Данас, то право више не постоји. Право друштва јаче је од личнога права. Ако је друштву потребан пут кроз моју њиву, оно ће га и провести — друштво је уништило индивидуално право. На место права данас се истиче дужност. Држава напушта начело немешања и улази у све слојеве народа. Нико нема права, сви имају дужности; човек служи друштву, а тако исто и држава. Наше демократско васпитање није довољно, јер се ограничава на политику, а не обзире се доста на економију и финансију.

ЛОКАЛНЕ ВЕСТИ.

Похвално.

Одбор српске омладине из Аде у Бачкој, заузимајући својом прикупом је у своје међу од грађана, донео и предао Црвеном Крсту да се подели београдској сиротињи за Божић: 32 цака брашна, 17 цака кромпира, 12 цака лука, 5 цака папуља, 250 килограма масти, 265 флаша парадајза, 110 килограма сува меса, 40 килограма сапуна, 580 комада јаја и још развог кухињског посуђа: тањира, шерпења, кашика, виљушаче, ножева, лонаца и чаша. Поред овога, исти одбор лично је поделио београдској сиротињи и 1000 круна у готову новцу.

Овај леп пример пажње наших омладинаца из Бачке бележимо са похвалом.

Идући број нашег листа.

Идући број нашег листа изићи ће на трећи дан Божића, 27. ок. мес.

Позоришна сезона.

Позоришна сезона почиње у суботу 29. о. м. Стеријином комедијом „Зла жена“.

Занатлијске вести.

Занатлијски Савез поднео је молбу г. Министру да ослободи занатлије од војне дужности, како би могли учествовати радионице којеко толико довести у ред и спремити за рад на пролеће. Најмо се да ће г. Министар уважити ову важну молбу, јер су те радионице неопходно потребне нашем народу.

Полицијске вести.

Указом од 21. октобра ове године постављени су: Светозар Бркиновић, свршни матурант за привременог полицјског писара треће класе среза посејског округа београдског; и Негован Станишић, свршени матурант за привременог полицјског писара треће класе среза колубарског округа београдског. Нека се одмах јаве на своју дужност.

Допутовали.

Господа: Светолик А. Поповић судија, Драгољуб Узуи-Мирковић пешад. пуковник, др Милета С. Новаковић доцент Универзитета, Драгољуб П. Радојловић судија, Виктор Петров трговац.

Пажња.

Управа трамваја и осветљења извештава лица која желе да у својим становима и дућанима и т. д. спроведу нову инсталацију, као и онима где су потребне какве оправке не извршују сами и давати извршење људима који немају за то права и знање и тиме праза сметње фабрици и себи лично. С тога се овим путем извештавају да такве инсталације и оправке ова управа неће узимати у обзир, и неће им давати веће за струју.

Управа је постигла споразум са Удружењем електромонтера којима је и надлежна власт издала право за такве послове могу обављати, те се стога треба таквим лицима обраћати за извршење послова, који се тичу инсталација, и оправка. Исти су снабдевени легитимацијама од фабрике и власти.

Инсталатери морају извршење радова одмах писмено известити ову Управу. Тиме ће се постићи да се не дешавају толике неисправности које се сада дешавају.

Један интересантан прилог

„Друштву за Заштиту Деце“

19. тек. мес. путовало је лађом „Милениум“ из Београда у Нови Сад, једно повеће друштво. У друштву је била и наша омиљена уметница г-ђа Драга Спасићка.

Неко је из друштва замолио г-ђу Спасићку да пева; а г-ђа је одговорила, да ће она певати само уз наплату улазница у прилог наше деце.

Предлог је брзо прихваћен, „улазнице“ распродате и пало је кр. 310 и браћа Французи су прилагали.

Импровизирани концерт г-ђе Спасићке одмах је отпочео, друштво је ужигало у лепом певању г-ђе Спасићке, а Друштво за Заштиту Деце добило је леп прилог.

Кад је лађа приспела у Сланкамен г. Љубомир Ђукић, трг. из Н. Сада, изашао је и купио 25 литара вина, донео у лађу и дао да се расрда, а сву своту која је добијена од вина, уступио је у исту сврху.

За вино је добијено 200 круна и од концента 310 круна, што чини укупно круна 510, предато је г. др Милошу Поповићу, председнику поменутог друштва у Београду.

Овакв начин скупљања прилога за препоруку је.

Живела г-ђа Спасићка!

Један путник.

ВЕЛИНГТОН И ХИНДЕНБУРГ.

Улаз и излаз Немаца из Смедерева. од Пера Максимовића.

Сама варош није била борбено место. Наша војска кантонирала је у незнатном броју на смедеревским висовима. Карађорђево брдо више Смедерева тек половно беше спремно за борбу. Оно је требало да буде српски Верден.

Таково ствње беше Октобра 1915 када су Немци напали на варош. И ако не беше ни пушка из вароши пукла Немци су опет ту и такову мирну варош из далекосежних топова бомбардовали и рушили. Ни куће, ни цркве, ни гробље, ни мирно становништво није штеђено. Па и то им није било доста, већ када су упали у саму варош онда су проду-

жили своја бандалства, крсе разбијали, плачкала и приватна својина, која је толиким свечаним међународним уговорима зајемчена као неприкосновена била је пљен немачких војника.

Дуго се и дуго робовало. Дани беху месеци а месеци године.

Када одједном пуче глас да је у Македонији одпочела наша офанзива сви бесмо као наелектрисани. Заборависмо на све дуге патње. Радило се само толико, колико нам је било нужно за живот, јер погледи и мисли наше беху управљене на Македонију. Као оно у јулу када настану несносне врућине и тешка запара која вас гуши тако беше сада наше психично стање очекивајући жељно гласе са бојишта. Завеса се открива, јер већ њихове новине, које нам припуштају донеше вест: Прилеп је пао већ по утврђеном плану. Разуме смо. То нас осоколи, јер је Лудендорф стално тако јављао за свако напуштено место у Фландрији и Француској. Када сазнадосмо да је и Велес пао, да су са Охрида потиснути, онда оживесмо и у души клицасмо: живела наша и савезничка војска. А када и Скопље пале онда ужурбаност Немаца беше велика и догле заклопчани, први пут неки од њих проговара нам: иду вам Французи и крвожедни Сенегалци. И ако је то била нека претња опет то беше мелем за измучене наше душе, које очекиваху милу и драгу слободу. Доста је немачки Цезар узвикивао: Бог је с нама, сада видимо, да је Бог своје лице окренуо и нама. Слава Господу!

Од 4. октобра одпочиње силно повлачење немачке војске из Македоније. Пешадија, коњица, артиљерија, комора, аутомобили закрчили су улице смедеревске. И у тој погибији Немци се не поништоваху и та им је одлика за поштовање. Све нам то беше барометар, е, ката је ова охола војска била разбијена, колико је силна била наша савезничка војска, која је тога моћног непријатеља победила и разбила?

Бедни стаиовници Смедерева, чије су куће порушене и попаљене при улазу од Немаца, надали су се да ће сад при излазу бити поштеђени. Ако је однети рекорд у варварству то су Немци показали и да ће их бар сад опортунизам нагнати на хуманост, када су Вилзону понудили мир. Али узаман, наше су се наде изјавиле. Вук длаку мења а ћуп не како и Немци беху то. На очиглед — они 16 октобра запале своје зграде подигнуте на периферији око града, Дунава, жељезнице, па шта више неке и у самој вароши. Смер је Немаца био очевидан. Они као бајаги имају право да руше своје зграде, да их не оставе непријатељу, не водећи рачуна што је све то око саме вароши. Када је се пламен дизао у облаке Немци су се сатански осмејкивали и као оно Нерон уживали су да Смедерево буде други Рим. Али ко ће као Бог? У том најужасни-

Јед тренутку дуне силан ветар који пламен упути Дунаву и тако Смедереву буде спашено од пожара. Сви ми, који смо гледали пожар и стрепили за своје куће и децу уверени смо, да је ветар противно скренуо пламен у варош да би Смедерево било потпуно згариште.

Све је ово био знак да ће Немци напустити Смедерево али нас је обузимала брига, шта ће бити од нас, ако се војске сукобе у самој вароши? Слушали смо да су те борбе страховите и нисмо желели да их доживимо. Зар и ту горчину испити? Када чусмо да је Немачки генерал казао да је непријатељ до села Вранова дошао онда за нас беше јасно да ће 17 Октобра наши бити пред Смедеревом, јер д Вранова до Смедерева није било ни 10 километара. Па како нам је од стране Немаца достављено да ће они те ноћи палати своје магацине барутне онда те ноћи нико није ни помишљао на спавање, јер се очекивала и борба и детонација од палења. Сваки је се бринуо како ће зору дочекати и како ће се спасавати од Немаца тих немилх гостију, од којих патимо већ више од три године, јер Смедерево беше пролазно место за њихову војску било за Македонију било за враћање из исте. А када смо и искуство имали да они пљене све, онда се тек може замислити наше очајање, које је увећано када је немачка команда доставила општини да је чини одговорном за све ма и најмање повреде нанете немачком војнику. Услед тога како су и таоци из Смедерева узети, којима се смрћу претило то су грађани изабрали нарочиту општинску управу и стражу од 100 грађани, којима је поверена варош на чување. Они су бдили и чували да непријатељу ником ништа није фалило, али нису могли сачувати смедеревске дућане и куће, јер су их Немци нападали, разбијали и пљачкали све што су могли понети. Срећа што то беше местимична а не општа пљачка.

Освајује и 17 Октомбар 1918. У вароши се чух прасак митраљеза и машинских пушака. Дакле свршено, јер је већ судар Немаца са нашом војском. У том видох кроз прозор како журно пролзи једац вод Немаца ка Дунаву и то беху ти који су се сударили са нашим. Пало је два грађанина. Бог да их прости. Немци се већ последњи укрцаваху у лађе на Дунаву, а на Дунаву је и пет монитора било. Сад долази један моме-нат и величанствен и појава досад невиђена. Улицом иду војници са француским шлемовима и напереним пушкама. Французи, Французи хори се се са свију страна и спремљено цвеће баца се на њих. Они нам одговарају: Срби смо, Срби смо. Ох како је величанствен тај тренут! Изгубисмо глас, гуши смо се, све то само јеца и кличе скоро нечујно: Живела слободна Србија. Не да се то ни описати ни насликати,

то се може само осећати. Ваборава смо на све патње, на све ратне невоље само када доживесмо да је отаџбина ослобођена.

Наша војска поче више пре-долазити. Спазих и једног мајора, и то је био г. Додић. Овај смели и обазриви официр много је припомогао што није дошло до излишне борбе. Уштедио је и животе својих војника и грађана смедеревских. Хвала му. Како су Немци последње своје шлепове са војницима одкачили са обале и како тада почеше пуцати наши топови брђаџи на њих то са њихових монитора одпоче страховита канонада артиљеријска тражећи наше топове. Но како је издата брза наредба да наша артиљерија престане, то су и њихови монитори престали пуцати. На тај начин Смедерево беше ослобођено од непријатеља и тај дан Смедерево би требало да прославља.

И после оласка Немци су хтели да се забављају Смедеревом. Прави Теутони — дивљачки предци њихови. Када су напустили Смедерево онда су преко Дунава и намештених војника палили електричном жицом њихове магацине у Смедереву у којима беху гранате, mine, барут и остали прскајући материјал. Око 10 сати пре подне Смедерево опет доживе своју трагичну судбину. Од грдних потреса дуварови се од кућа растављаху, таванице падаху а сви прозори одоше у параман парче. Зимње доба. Наста јаук и писка дече на све стране. Сламњачама, асурама, јастуцима и даскама затвараху Смедеревци своје прозоре да би се сачували колико толико од студа, али како то беше дан радости Смедеревци заборавише на ове нове горчине, које им културни Немци причинише.

Шта би рекли на ово њихови славни филозофи и мислиоци: Кант, Хегло, Шлосер, Мителмајер.

Сравнење

Пре 100 година енглески стратег и војвода Велингтон казао је: бомбардовање једне вароши не да се ничим правдати, па чак ни онда, када би се њиме хтело да прикрије пред самим непријатељским фронтом каквово стратегијско кретање трупа. После 100 година немачки велики стратег Хинденбург, коме су Немци још за живота подигли споменик, гази све међународне уговоре, па из каприса, без икакве војничке потребе, руши, пали Смедерево, његове хришћанске светиње, пали државне архиве и библиотеке као и приватне и пљачка приватну имаовину.

Истину је Вилзон казао да су то нови Хуни.

Смедерево, 1. нов. 1918. г.

СТРАШАН СУД.

— Петефи —

Преврћем стару књигу светских догађаја И на крај дођох па се питам сам: Каква је, дакле, повест човечанства? То сам рад да знам. Повест је ова крвава река, Што но је потекла Из маглених стена, Недоглед давнина.

Једнако тече та крвава река, Све доле до данашњег века. Немојте мислити да се губи, Та једнако јури, јурит' не престаје, Нити ће престати до времена тога, До год не дође до мора свога. Крвава дуга река до крвавог мора Допрети мора.

Ја видим да се ближе страхавити дани, Какве још никад није дочекао свет, Осећам им лет.

А данашњи мир? Кобна је то мирноћа, не варајте се њом,

То је она тишина, која муњу прати, А по муњи траје док не пукне гром будућности.

Тајно будућности копрену ти видим којом си застрт!

Па кад бацаш огањ слутње на копрену ту,

Ја провидим њу. А што видим за копреном, то је страхага,

Та страхага срцу ми је радост, милота.

Силни Сраор, Бог ратова, у панцир ће стат'

Бојнога ће коња ждрала увјакхат, Завитлаће у десници љути палаш свој,

Протрчаће кроз наред, Викнуће им: устај роде,

На крвави, на последњи, на одсудни бој!

Тад ће се људи у два стања разделити сви,

Добри, што су до сад увек гњечени ко црви,

Сад ће да победе, ал са морем крви Али ништа ва то друкче е нема куд,

И то ће да буде онај страшни суд, Што се довно чека, што се давно поје,

Што га је Бог обећао кроз пророке своје,

Тад ће утонак врашке силе престо, А насташе право вечито блаженство, Рад ког неће нико морат горе у рај ићи, Јер ће рај са неба сам међ људе сћи.

Дар. Н. Николићева
ученица III раз. гимн.

Добро дошли...

Ускићена душа, уабуђене мисли Затрепало перо, задрхтала рука Од радости, среће, све с сплело, стало

Под утиском патње, невоље и мука:

Још несмомо гласно викнути од среће Пред очима трепте вешала и гробље, Пушке, бајонети — не, не, ништа нема

Слобода, слобода, нисмо више робље.

Где, па чекај онда да поздравим браћу,

Да загрлим оне што слободу носе, Да им кликнем громко: добро дошли браћо

Соколови наши, славо и поносе!

Добро дошли браћо, неуморни диги Што кроз силне горе и кршине наше, Стег влатне слободе, без одмора тако Пронесише свуда храбре чете ваше.

Па и данас још сте неуморни, чили, Напред, само напред команда се чује

Тамо преко Саве Дунава и Дрине Све нас, све нас тамо жељно ишчекује.

Напред, само напред у словенске земље,

Још нас данас тамо братска љубав зове,

На грудима братским олморћемо наћи, Кап свуд сване зора славе Србинове.

Шабач, 1918.

НА БОЖИЋ 1918.

(СКИТИО Ј. КАПИЋ — СПЛИТ.)

Ево свану Божић први Након рата, након крви; Одкада се Исус роди, Нејљепши је Божић ови! Нестало је патње, јада, Уздисања, црног глада; Ево иде **Чика-Лера**, Носи нама хљеба бијела! Он је нашој земљи глава, Од Вардара до Триглава Ми имамо свога краља; Није краља него брата, Јер је птица нашег јата, Нашег рода, нашег слова, Од корена Србинова. **Чика-Лера** тврда вјера У обрани домовине; Хоће за њу да погине! **Чика-Лера** човек прави Не ће да нам господари, Већ да с пуком скупа влада, За то њега свако признава; Свако га љуби, свако га воли, Јер народу он угоди, Јер не има у њем силе, Нит преваре, нити хиле. Не ће блага, не ће мита, За здравље се с пуком пита И у колу коло води: Таког краља тко не воли? — Осам стотин' након љета

Ми имамо свога краља, Вољом пуком изабрана; Имадемо свога птића Из домаћег нашег гнезда; Карађорђа сину звиезда! Сину звиезда нашег рода И обасја доле, поље, И загорје и приморје; Овај дар нам Божић дои И мир циелој васиони! — Весели се, мили роде, Дошло доба од слободе! Нема Швабе, ни Мађара, Нема туђих господара; На окупу сви смо своји У божанској сад слободи! Ових дана и божића Скупимо се уз огњишта; Уз бадњаке ражежене Запјевајмо пјесме нове, Нове пјесме од слободе! Нек се наше коло хвата Ђевојака и момана; Коловођа нека поје: **Чика-Леро**, мило моје! **Александре**, Пера сине, Слатка надо домовине! Ми са вама, а ви са нама Прогнат ћемо Талијана, Ако л' брже сам не оде; Не остави наше воде!

Књижевне белешке.

Изашла је у Новом Саду књига **Наполеон и Југословени** од Јована П. Јовановића, свештеника новосадског. Ова је књига била готова још 1914. год. али није могла изићи на јавност због ратних не трилика. Књига има 11 штампаних табака, а цена јој је 6 круна. Може се добити у књижари Цвијановића, а ми је топло препоручујемо.

Уредништво је добило на приказ брошуру **„Раме уз раме“** од Д-ра Ц. Холанда Розуа, предавача модерне историје на Кембриџском универзитету у преводу М. Т. Луковића, професора, друго издање. Чист приход ове књижице иде у прилог Српског Црвеног Крста. Издање књижице С. Б. Цвијановића у Београду.

Цена 1 динар. Може се добити у свима књижарама.

Књижицу ову треба прочитати. Поред осталога, нарочито за то, што су у истој јасно изложена истинита факта од утицаја на развој догађаја у борби за наше уједињење. Рељефно су оцртани наши савезници, можда највишим искреношћу. Књижица је написана много раније, готово у тренутку, када су сви Савезници требали да уложе све што могу, па да победа буде осигурана. Победа није, и не може бити далеко, јер су мали народи напали сами себе у подносењу жртава. Вољни смо да верујемо писцу књиге до краја, у толико пре, што је у неколико доказао да му ранија тврђења нису неоснована.

Карбид МОЖЕ СЕ — ДОБИТИ КОД

Јеше Х. Јеуша „Шапчанина“
Београд — Кнез Михајла ул. 47.

Бенциона И. Бенциона
Васина ул., до Кл. Лутрије. 6-10

Најбоље уређени српски

Цепни Календар 1919

500 ком. по К. — 28 К. 140.—
100 " " " " " 30.—
1 комад " " " " " — 60

Књижара Ј. Петровић — Тузла.

БРАЋА ФИШЕРИ

електроинсталатери
Ракоци ул. 15. — Телефо 224
— Нови Сад.

Има на стоваришту водоводни материјал и електрични прибор, продаје на веће количине и на мање.
Цена строго утврђена. 3-3

Два добра коња имам на продају по есни за шпедитере или пмућније људе. Јавити се Македонска ул. 20. 2-3

2 дућанска стаклена ормача, канцеларија и тезга на продају. Јавити се у Битољску ул. 18. 2-3

ПОД ЗАКУП.

КУЋА пуковника Симоновића, козовска 37 са 5 соба, електриком, водоводом, сутереном са 8 одељена, баштом. Засебном кућом са шталом за 4 коња, шупом, собом и кујном.

ВИНОГРАД, на обали Дунава 20 хиљада лова, воћњак, повртњак, ливадом, парком, кућом са 8 соба и осталим зградама. За услове обратити се у Ресавској ул. 13. 4-5

Молба. Мој син Живојин Кр-смановић, из Банићине, интерниран је као војник и био је последњи пут у Нежидеру, па се до сада није јавио.

Његова мајка Полексија, моли све његове и своје пријатеље, да је известе: да ли је жив или не, или потписатог њеног пријатеља.

Марјана Павловић
Иванбегова 7. Београд. 2-3

ЛИТОГРАФИЈА

Косте М. Бојковића

Македонска ул. бр. 21, (у дворишту лево 1. врата).

Има на продају више целих и потпуно нових комплета и литографских табакана и то:

Градиво за уџбеник певања помоћу нота 3.50 дин.

Латински преводи, као помоћни учитељ ђацима IV.

раз. гимназије 2.50 "

100 ком. дописних карата 2.50 "

Готових етикета за коњак и клеквачу.

Сваког дана од 9—11 пре подне и од 3—5 по подне. 4-5

Пажња Пажња

Соде за сапун (кам. соде)

Сирћетне есенције

Соде Бикарбоне

Коломаз у кутијама

Галице, тамњана,

као и друге колонијалне робе

препоручује гадња

НАФТАЛИ ЛЕВИ

Краља Петра улица бр. 24.

12-20

Стара уметничка печат-решетка радионица

Мише Голдштајна

кнез михаллова ул. бр. 39.

преко пута Управе Држ.

Монопола, у згради бео-

градске трговачке банке,

прима на израду, државне,

општинске и приватне

штамбље, као и сваковр-

сне гравуре. Израда права

уметничка. 14

Хотел „ПАРК“
— НОВИ САД. —
Част ми је јавити поштованим г. г. путницима, трговцима и т. д. да сам нова реновирао мој хотел „Парк“ у Новом Саду, који сам снабдео одличним пићем, добрим јелом, и чистим собама. Услуга тачна. Цене умерене.
За посету моли
хотелџијер **Сима Тајковић.**
2-3

Пажња. Са мојом бившом женом И-коцијом Лујћ, рођена Нешић, прекидам брачну везу, јер је за време мог борављења на војној дужности од 1914. до 14-III 1918. г., живела црквареним животом. Ово јављам њеној фамилији и познаницима ради знања. Сваки дуг од њене стране не признајем и не плаћам.
2-2 **КОСТА ЛУЈИЋ,** колар.

Тражи се одмах намештен стан од 2—4 собе, са кујном, осталим припадностима и евентуално са шталом. Понуде слати на редакцију овог листа под бр. 79. Такође се одмах тражи КУВАРИЦА.

Пажња. Моја бивша жена Марица Милића, из Ресника, која се у моме одсуству, а за време окупације врло недостојно понашала, јер је улазила у непозване везе са непријатељским војницима па се чак и удавала, не може даље бити домаћица у мојој кући. За то прекидајући сваки односај са њом, изјављујем, да од данас не признајем никакав дуг ни њен; ни који би учинила на моје име.
17.-12. 1918. Ресник.
АЛЕКСАНДАР Ј. МИЛИЋ
из Ресника.
2-3

Купио бих један фијакер за новац или у трампу за једна добра теретна кола. Јавити се Македонска бр. 20. 2—2

КАФАНА звана

„Црногорац“ Космајска 56. поред доброд пића има и српско-француска куна са врло умереном ценом. Угоститељ Јулка Гавриловић.
2-2

ПОМОДНА ТРГОВИНА КОД: **„Невесте“**

Стеван Радовановић — Нови Сад.

Препоручује своје велико стовариште француског и енглеског ШТОФА. Цене солидне. 2-3

Доктор ДОБРА И. АРНАУТОВИЋ

лечи унутрашње и венеричне болести — сифилис.

Убриггава „Novarsenobeuzol“ — Вилп у вене.

Прима бесленике од 1—3 по подне.
Стан: Битољска ул. 54. 2-3

Молим сваког оног кошта зна о моме сину МИЛОЈУ

Ж. ПОПОВИЋУ заробљенику, да ме извести зашта ћу му благодан бити. Он је по дознању као заробљеник пред доласком српске војске био примио пушку и после у болницу пао. Молим да извештај буде на моју адресу. Пошта Паланка смедеревска.

ЖИВОЈИН Ђ. ПОПОВИЋ
деловођа општ. голобочке.
2-2

РАДИОНИЦА КАПА И КАЧКЕТА

БРАНИСЛАВА СТЕФАНОВИЋА

— Краља Милана ул. 90. —

Израђује официрске капе по поруцима. Има на стоваришту велики избор зимских КАЧКЕТА, матроских капа и војничких шајкача. Продаје на мало и велико. Препоручује трговцима из Унутрашњости. 5-6

„ВЕЧЕРЊЕ НОВОСТИ“ при-мају огласе по умереној цени.

Овим стављам на знање да сам отворио

ФИЛИЈАЛУ

мога ПОДРУМА из Сремских Карловаца у Студеничкој улици, — бивша кафана „Српска Нада“.

На СТОВАРИШТУ има:

БЕЛА нова, стара РУЖИЦЕ и црна ВИНА као **БЕРМЕТА** и **КОЊАКА** прве каквоће.

— — — — — Цене су умерене. — — — — —

Петар Њостић.

7-10

ЈЕДИНА СРПСКА ТРГОВИНА НАМЕШТАЈА

МИЛАН САРАТЛИЋ и Комп. — Нови Сад

Главна (Кошут Л.) ул. 7.

(Бивша трговина и фабрика намештаја Л. ШЕНБЕРГЕР и СИН.)

Прима нове поруџбе по нацртима као и оправке столарске и тапетарске. Превзима намештаје хотела и урџа.

Велики избор готових НАМЕШТАЈА.

Тачна и солидна израда наруџаба и оправака уз најумеренију цену. 4-5

Прометно Д. Д. Нови Сад Главна улица — 37. —

Централа — **НОВИ САД.** Филјале: **ФУТОГ, ПЕТРОВАРАДИН, ТИТЕЛ.** —

Има на продају разне шпецеријске, бакалске, мануфактурно-платнарске РОБЕ, као и велико стовариште пића:

РАКИЈЕ, РУМА и ВИНА.

У интересу је г. г. трговаца који долазе у Нови Сад да нас посете. 4-5

Отворио сам ПИВНИЦУ и ГОСТИОНИЦУ

„Златан Лав“ Македонска ул. бр. 20.

Препоручујем мојим старим гостима и пријатељима, моју одличну КУХИЊУ и најбоља природна ВИНА и велики избор осталог пића, као десерт вина БЕРМЕТА итд. За време Божићних Празника точићу чувени ЕКСПОРТ Вајфертовог ПИВА.

Свако вече концертира музика од 5 сати.

Честитам празник Христовог ођења, својим поштованим пријатељима и посетиоцима, молећи за посету

С поштовањем **Милан Урошевић** угоститељ.

С болом у пуши извештавам своје рођаке и пријатеље, па је моје добро и умиљато дете

† **Вукосава — Вука**

преминула од грипа у Женеву у наручју своје маме и својих сестара.

1-3 Ожалошћени отац: Милан А. Павловић.

Извешт вам сроднике и пријатеље, да је моја добра и нежна мати, односно сестра, тетка и бака

† **ЖИВАНА** удова Милана Марковића

пок дуванџије код „Златног Плуга“

преминула 2. септембра ове гсд. у Шапцу у 73-вој години свога живота после мучног боловања и душевних патња не имајући среће, да дочека свршетак ове велике трагедије те да бар још само једном, поред свих осталих, загрли свог јединца и унука Јоцу за којима је дано-ноћно тужила и сузе лила.

Ње о т де пренећемо по свршетку рата у породичну гробницу на београдском новом гробљу.

Ожалошћени: син: Ивоја М. Марковић рез. пеш. кап. I. кл.; кћи: Анка Драг. Петровића; сестра Лепосава, удова Николе Павићина, трг.; зетови: Д-р Јован Алексић, лекар. Драгомир Петровић, начелник округа подринског; снаја: Роксандра; сестрић: Душан Павловић млинар; сестричине: Даринка, удова Милорада Деспотовића сулије, Даница, удова Андре Станојевића, управник школе. Видосава, удова Мил рада Илића, пол ц. писара; унџи: Јован Петровић рез. коњич. поручник, авијатичар, Миодраг Петровић, студент права, Милош Петровић, матурант; унук: Ангелина Д-р Нинка Перића, Олга и Љубица — Бела; прауџици: Милан и Спомена.